

постановками и экранизациями, является более открытым к драматургическим жанрам. Оба они – явления международные, в разное время наполнявшиеся разным содержанием.

Литература:

1. Bloom. H. The Western Canon. The books and school of the Ages / Harold Bloom. – Florida, 1994.
2. Călinescu M. Eseuri critice. Don Quijote și Hamlet / Matei Călinescu. – București, 1967.
3. Jacob M. Art poetique / Max Jacob. – Paris, 1922.
4. Багно В. Дорогами «Дон Кихота»: Судьба романа Сервантеса / Всеволод Евгениевич Багно. – М. : Книга, 1988.
5. Барт Р. Избранные работы. Семиотика поэтики / Роланд Барт. – М. : Прогресс, 1998.
6. Грим Ф. Русская и украинская гуманистическая концепция трагедии Шекспира «Гамлет» / Ф. Грим – Киев : КГПИ, 1958.
7. Клейман Р. Французский код в резонансном пространстве русской культуры XVIII–XX вв. / Рита Клейман // La francopolyphonie comme vecteur de la communication. Colloque International. – Кишинэу : УЛИМ, 2006. – С. 185–192.
8. Козинцев. Г. Наш современник Вильям Шекспир / Григорий Козинцев. – М.–Л. : Искусство, 1966.
9. Левин Ю. Д. Шекспир и русская литература / Юрий Давидович Левин. – Л. : Наука, Ленинградское отделение, 1988.
10. Толстой Л. Н. Собрание сочинений в 22-х т. / Лев Николаевич Толстой. – М. : Худ. лит-ра, 1983. – Т. 15. – 1983.
11. Тургенев И. С. Собр. соч. в 6-ти т. – Т. 6. / Иван Сергеевич Тургенев. – М., 1968.
12. Урнов М. В., Урнов Д. М. Шекспир. Его герои и его время / Михаил Васильевич Урнов, Дмитрий Михайлович Урнов. – М. : Наука, 1964.
13. Франко І. Твори в 20-ти тт. XVIII. Літературно-критичні статії / Іван Франко. – Київ, 1955.

**The Hamletism and the Quixotism
as the Literary Components of the European Cultural Code**

The author examines the cultural code and the European cultural code in particular. The aim of the research is to analyze the hamletism and the quixotisme as the literary components of the latter.

Ярина Янюк (Дрогобич)

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ ГРИГОРІЯ КОЧУРА
АНГЛІЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ**

Актуальність нашої розвідки зумовлена зростаючим інтересом лінгвістів до дослідження поетичних перекладів, використання нових підходів, пов'язаних із розвитком компаративістики та перекладознавства.

Предметом дослідження послужили вірші Джорджа Байрона «Sun of the Sleepless! Melancholy Star...», Персі Біші Шеллі «Ozymandias» та Емілі Діккенсон «Nobody» в україномовних інтерпретаціях Григорія Кочура.

Метою розвідки є визначення еквівалентності перекладу Григорієм Кочуром англомовної поезії, зокрема збереження поетичності тропів і відповідність частин мови при перекладних трансформаціях.

Проблемам перекладу присвячені праці таких вчених як Микола Зеров, Роксолана Зорівчак, Тарас Кияк, Ілько Корунець, Анатолій Науменко, Яків Рецкер та ін.

Художній переклад – це яскравий приклад взаємодії та взаємного впливу культур, представлених текстами оригіналу та перекладу. Особливе значення для перекладу має передача в художньому творі не тільки експліцитних явищ, втілених у семантиці, стилістиці чи синтаксисі, але й самобутнього колориту оригінального твору, присутність індивідуалізованого бачення об'єктивних реалій автором, тобто те імпліцитне, що, на перший погляд, є прихованим від ока.

Віршовані твори тим складніші для перекладу іншою мовою, що складають собою не тільки «цілісну систему мовних елементів (змістово – формально – суспільних за своїм характером)», але й цілісний емоційно – чуттєвий образ, спрямований автором безпосередньо на читача – реципієнта його емоційного стану, і покликаний справити конкретне враження, викликати запрограмовані образністю вірша емоційні стани [6; 517]. Ця естетично-експресивна спрямованість відрізняє художню мову взагалі і мову поезії зокрема від інших типів мовленнєвої комунікації, первинним ядром і пріоритетом яких є передача інформативного змісту.

Микола Зеров, аналізуючи проблеми поетичних перекладів, зазначає, що для досягнення високого рівня художності перекладу вірша надзвичайно важливим для перекладачів є «повне розуміння тексту, над відтворенням якого в рідній мові вони [перекладачі] працюють» [4; 284]. Поруч із цією вимогою М. Зеров наголошує, що «перекладач не має нехтувати евфонією оригіналу – як звукописам, так і римою», тобто не втратити авторської мелодики поезії [4; 195–305].

Перекладач віршів стикається із особливим завданням, пов'язаним із розміром, римою, кількістю складів і строф, образністю, емоційністю, підтекстом оригіналу і створенням самостійного художнього твору мовою перекладу.

Досліджуючи перекладацьку діяльність, потрібно врахувати, що абсолютно точна, дослівна передача тексту оригіналу засобами мови реципієнта є об'єктивно неможливою як технічно, так і стилістично. Доцільним є говорити про еквівалентність перекладу, яка припускає розбіжність у формальному вираженні семантико – синтаксичного зв'язку [6; 98].

При передачі, наприклад епітетів, Григорій Кочур намагається зберегти **семантику**: *A night – beam Sorrow watcheth to behold* [2; 41] – Так в ніч сумну минувшина зійшла [8; 551]; *My name is Ozymandias, King of Kings* [2; 41] – Я Озимандія, я над царями цар! [7; 551]; **структуру**: *Thy tearful beam grows tremulously far* [3; 534] – Твій слізний племінь криє далина [7; 551]; **функції**: *Sun of the sleepless! Melancholy star!* [3; 534] – Безсонних сонце, зірко жалібна! [7; 551].

Важливим аспектом у порівнянні перекладів є співвідносність частин мови. Григорій Кочур здебільшого нею нехтує і вживає структури, більш властиві українській мові: дієприкметник з прислівником заміняє іменником (*remembered well* → минуле), модальне дієслово із заперечною часткою – прикметником (*canst not* → безсилий), передає словосполучення єдиним словом (*a pair of us* → вдвох), або навпаки (*livelong* → день при дні.)

У процесі перекладу змістовий компонент тексту підлягає переосмисленню, а сам текст – різноманітним трансформаціям. Англомовні переклади Г. Кочура – не виняток.

Опираючись на класифікацію Леоніда Бахударова, ми знаходимо в аналізованому матеріалі такі випадки перекладацьких трансформацій: **перестановки**: *How like are thou to joy remembered well* [8; 688] – Як на минуле щастя схожа ти [7; 551]; **заміни**: *Thy tearful beam glows tremulously far* [8; 688] – Твій слізний промінь криє далина [7; 551]; *Look at my work, ye Mighty* [8; 688] – Дивуйтеся мені, могутні і хоробрі [7; 551]; **розширення**: *I'm nobody! Who are you?* [8; 534] – У світі я – ніхто – а ти? [7; 551]; *Tell that its sculptor well those passions read / Which yet survive* [7; 688] – Як добре відтворить зумів те все різьбяр / У брилі, що його в віках перетривала [7; 551]; **вилучення**: *Which shines, but warms not with its powerless rays* [8; 534] – але не гріє, хоч би як виднів [7; 551]; *How public, like a frog / To tell your name the livelong day / To an admiring bog!* [8; 534] – Як жаба день при дні / Знай кумкати своє ім'я / в шановнім цім багні [7; 551]; *And on the pedestal that words appear* [2; 41] – Помітні ще й слова пихаті та недобрі [7; 551].

Усі згадані вище перетворення та перебудови призводять до зміни ритму і мелодики. Найбільш помітно це у перекладі вірша Джорджа Байрона, який написаний шестистопним ямбом, а перекладений п'ятистопним.

Прикметним для перекладу Григорія Кочура є те, що він уникає нанизування синонімів, яке для посилення емоційної насиченості практикує Джордж Байрон: *the past, the light of other days; watcheth to behold*, але використовує власне українські стилістично забарвлені слова замість нейтральних у Емілі Діккенсон: *to tell – кумкати, there's a pair of us – вдвох* та у Персі Шеллі: *lifeless things – брила, traveler – подорожній*.

При засвоєнні сонета «Ozymandias» Персі Біші Шеллі українською оригінальною поезією закономірно трансформуються не тільки його мікрообрази, а й макрообраз. Чим геніальніший і

багатогранніший поетичний твір, тим більше різнопланових підходів до нього з боку перекладача: текстова багатогранність допускає різночитання і варіативність тлумачень. Багато разів українські перекладачі (Іван Франко, Освальд Бургардт, Віктор Коптілов та ін.) зверталися до цього сонета. Переклад Григорія Кочура виказує високу перекладацьку майстерність і поетичний талант автора.

Ідейний зміст обох поезій надзвичайно близький – марне намагання тирана увічнити себе у витворі мистецтва: *Look on my works, ye Mighty, and despair! / Nothing beside remains!* [2; 41] – Дивуйтеся мені, могутні і хоробрі, / Жахайтеся й тремтіть: оце мої діла! [7; 551].

Одним із найважливіших змістотворчих аспектів є ставлення скульптора до Озимандії – тирана, яке Григорій Кочур передає надзвичайно точно: *Tell that its sculptor well those passions read / Which yet survive, stamped on this lifeless things, / The hand that mocked them and the heart that fed; / And on the pedestal these words appear* [2; 41] – Як добре відтворить зумів те все різьбяр / У брилі, що його в віках перетривала, / І серце, де палав цих пристрастей пожар. Помітні ще й слова, пихаті і недобрі [7; 551].

Григорій Кочур майстерно відтворює картину руйнування, занепаду, якою Персі Шеллі завершує свій сонет: *Round the decay / Of that colossal Wreck, Boundless and bare / The lone and level sand stretch far away* [2; 41] – Навколо порожньо. / І тільки ген під обрій / Пустеля смугою німих пісків лягла [7; 551].

На основі здійсненого аналізу можна зробити висновок, що попри деякі розбіжності в структурі і ритміці оригіналу та перекладу, Григорій Кочур зумів зберегти поетичний потенціал і образність оригінальних віршів, передати емоційний настрій, знайти компроміс між точною передачею змісту оригіналу та стилістичними вимогами української мови.

Література:

1. Christina Rossetti. *Goblin Market and Other Poems* / Rossetti Christina-London : Everyman 1862. – 180 с.
2. Shelly P.B. *Ozymandias* // Английская поэзия в русских переводах. – Москва : Международные отношения. – 1981. – С. 41.
3. Зеров М. *Нове українське письменство* / Микола зеров. – Мюнхен : Інститут Літератури, 1960. – 306 с.
4. Казакова Т. А. *Практические основы перевода. English – Russian* : [учебн. пособие] / Казакова Татьяна – СПб. : Лениздат ; Издательство «Союз», 2002. – 320 с.
5. Кияк Т. Р. *Теорія і практика перекладу. Німецька мова* / Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 517 с.
6. Комиссаров В. Н. *Теория перевода. Лингвистический аспект* / Вилен Нумович Комиссаров. – М. : Просвещение, 1988. – 128 с.
7. Кочур Г. *Трете відлуння : поетичні переклади* / Григорій Кочур. – К. : Рада, 2000. – 551 с.
8. Кружков Г. *Из английской поэзии XIX века* // Геннадий Кружков. – СПб. : Изд-во Ивана Лимбаха, 2008. – 688 с.
9. Набитович І. *Леонід Мосендз – лицар Святого Грааля* / Ігор Набитович. – Дрогобич : Відродження, 2001. – 212 с.

English Poetry in Hryhorii Kochur's Interpretation

The article deals with the peculiarities of translation of English poems made by Ukrainian poet Hryhorii Kochur, the preservation and loss of their poetic potential in translational transformation. The most significant problems which take place in the process of translation and the way of their solving are analyzed. Attention is also paid to the ways of realization of the author's ideas in translated poetry.